



R O M Â N I A
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

Str. Batiștei, nr.25, sector 2, București,
Tel: 310.38.86, Fax: 310.36.16
www.scj.ro

Înalta Curte de Casație și Justiție
Secțiile Unite

Hotărârea nr. 3
Ședința din 22 decembrie 2017

Sub președinția doamnei judecător Iulia Cristina Tarcea, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție,

Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite, în conformitate cu dispozițiile art. 25 lit. c) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare, s-a întrunit pentru sesizarea Curții Constituționale în vederea exercitării controlului de constituționalitate, înainte de promulgare, asupra Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară (PL-x nr.417/2017) și a Legii pentru modificarea Legii nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii (PL-x nr.419/2017). Sesizarea este legitimată constituțional de dispozițiile art. 146 lit. a) din Constituția României și de prevederile art. 15 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, care prevăd dreptul Înaltei Curți de Casație și Justiție de a sesiza Curtea Constituțională pentru controlul constituționalității legilor înainte de promulgare.

Din totalul de 113 judecători în funcție, au fost prezenți 78 judecători.

În urma dezbaterilor, deliberând, Secțiile Unite au hotărât să fie sesizată Curtea Constituțională:

I.

Cu privire la neconstituționalitatea dispozițiilor Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, având în vedere încălcarea următoarelor dispoziții din Constituția României: art. 1 alin. (5) în ceea ce privește claritatea și previzibilitatea legii, art. 16 alin. (1) privind egalitatea în fața legii și a autorităților publice, art. 21 cu privire la accesul liber la justiție, 73 alin. (3) privind legile organice și art. 126 privind instanțele judecătorești.

Criticile de neconstituționalitate privesc următoarele dispoziții:

➤ **Art. I, pct. 2, cu referire la art. 2 alin. (2)**

Eliminarea formei anterioare a alineatului (2) al art. 2, în conținutul căruia sunt menționate expres instanțele care funcționează în cadrul sistemului național de justiție, este de natură a atrage încălcarea prevederilor art. 126 alin. (1) din Constituție, care impun cerința ca instanțele judecătorești să fie stabilite de lege.

Or, în condițiile în care însăși legea privind organizarea judiciară omite să stabilească, printr-o enumerare concretă, instanțele judecătorești care au atributul realizării justiției, obligația instituită de Constituția României privitoare la stabilirea prin lege a instanțelor judecătorești rămâne nerealizată.

Totodată, modificarea operată în cuprinsul alineatului (2), prin suprapunerea cu prevederile cuprinse în art. 7 alin. (2) din aceeași lege, generează o neclaritate a textului, incompatibilă cu principiul constituțional al legalității, reglementat în art. 1 alin. (5) din Constituția României.

În acest sens, Curtea Constituțională a statuat în mod constant faptul că o dispoziție legală trebuie să fie precisă, neechivocă, să instituie norme clare, previzibile, accesibile, a căror aplicare să nu permită arbitrariul sau abuzul.

➤ **Art. I pct. 4, cu referire la art. 9**

Modificarea propusă, utilizând o formulare imprecisă a textului, care nu permite înțelegerea cu exactitate a sensului acestuia, aduce atingere art. 1 alin. (5) din Constituția României, sub același aspect al lipsei de claritate și previzibilitate a legii.

Astfel, utilizând termenul vag și imprecis „*hotărârile secțiilor*”, fără a se putea stabili o corelație cu articolele anterioare, modificarea propusă creează o incertitudine în ceea ce privește emitentul hotărârilor ce pot fi atacate potrivit dispozițiilor acestui articol, nefiind clar dacă este vorba despre secții ale Consiliului Superior al

Magistraturii, secții ale unor instanțe de judecată sau secții ale altor organisme sau autorități.

➤ **Art. I pct.5, cu referire la art. 13 alin. (3)**

Textul acestui alineat, dincolo de împrejurarea că impune reguli de procedură în cuprinsul unei legi al cărei obiect de reglementare vizează un domeniu diferit, încalcă și el cerințele de claritate, accesibilitate și previzibilitate impuse de principiul legalității reglementat de art. 1 alin. (5) din Constituție, utilizând termeni precum „*cazuri temeinic motivate*” sau permițând vădite incertitudini cu privire la acțiunile sau inacțiunile la care sunt îndreptați destinatarii acestor dispoziții legale, odată intrate în vigoare.

Astfel, din modul de redactare al textului nu se deduce în ce condiții pot fi considerate „*temeinic motivate*” cazurile în care termenul impus pentru redactarea hotărârilor judecătorești poate fi prelungit și nici cine este persoana îndreptățită să aprecieze această temeinicie și să aprobe prelungirea.

De altfel, în ceea ce privește expresia „*temeinic motivată*”, prin Decizia nr. 1609/2010 publicată în M.Of. nr. 70 din 27 ianuarie 2011, Curtea Constituțională a stabilit faptul că aceasta „*reprezintă o sintagmă derutantă, atât pentru parte, cât și pentru judecător. Temeinicia devine o caracteristică ce poate fi relativizată, neexistând criterii de apreciere a acesteia.*”

➤ **Art. I pct. 14, cu referire la art. 31 alin. (1) lit. b)**

Prin introducerea regulii generală a judecării contestațiilor în complet de 2 judecători atrage o încălcare a dreptului la un proces echitabil, în componenta referitoare la judecarea cauzei într-un termen rezonabil, prevăzut de art. 21 alin. (3) din Constituție.

Astfel, reglementarea formulată, în lipsa unui studiu de impact privind resursele umane ale instanțelor, va conduce la scăderea numărului de complete de judecată și, implicit, la acordarea unor termene mai lungi pentru soluționarea cauzelor.

Efectul acestor reglementări este amplificat de modificările aduse Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, prin care se majorează durata formării profesionale inițiale a judecătorilor și vechimea necesară pentru promovarea profesională.

➤ **Art. I pct. 26, cu referire la art. 53 alin. (3)**

Oportunitatea introducerii unui mecanism de auditare a sistemului de repartizare a cauzelor este subminată de neclaritatea reglementării, care este incompatibilă cu dispozițiile art. 1 alin. (5) din Constituție.

Mai mult, prin gradul mare de incertitudine creat, acest text de lege poate oferi cu ușurință premisele încălcării principiului independenței justiției, reglementat de art. 124 din Constituție.

Astfel, sintagma „*sistemul de repartizare aleatorie a cauzelor pe complete*” are un conținut neclar, nereieșind din text dacă se referă la sistemul informatic utilizat sau la însăși activitatea de repartizare aleatorie a cauzelor pe complete.

Nici sintagma „*cu implicarea societății civile și a organizațiilor profesionale*” nu are un sens lămurit. Lipsa oricărei referiri la procedura de urmat atrage o puternică incertitudine privind persoanele îndreptățite să acționeze în temeiul acestui articol, precum și limitele lor de acțiune.

Or, în condițiile în care repartizarea aleatorie a dosarelor constituie una dintre garanțiile legale ale imparțialității actului de justiție, imprecizia și neclaritatea textului de lege reprezintă o carență legislativă gravă, de natură a afecta, așa cum am arătat, principiul independenței justiției consacrat de art. 124 din Constituția României.

➤ **Art. I pct. 29, cu referire la art. 54, alin. (1)³**

Textul introdus prin acest alineat contrazice prevederile alineatului anterior, alin. (1)², și afectează claritatea întregului articol, lipsindu-l de condiția accesibilității impusă de rigurile constituționale, în virtutea art. 1 alin. (5) din Constituție.

Acest text încalcă și art. 21 alin. (3) din Constituție, pentru motivele dezvoltate în critica formulată pentru art. I pct. 14 cu referire la art. 31 alin. (1) lit.b) și pentru motivele dezvoltate la punctul următor cu privire la Art. I pct. 30, cu referire la art. 54 alin. (2).

➤ **Art. I pct. 30, cu referire la art. 54 alin. (2)**

Modificarea propusă, prin introducerea ca regulă generală a judecării apelurilor în complet de 3 judecători atrage o încălcare a dreptului la un proces echitabil în componenta acestuia referitoare la judecarea cauzei într-un termen rezonabil, prevăzut de art. 21 alin. (3) din Constituție.

Astfel, reglementarea formulată, în lipsa unui studiu de impact privind resursele umane ale instanțelor, va conduce la scăderea numărului de complete de judecată și, implicit, la acordarea unor termene mai lungi pentru soluționarea cauzelor.

Efectul acestor reglementări este amplificat de modificările aduse Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, prin care se majorează durata formării profesionale inițiale a judecătorilor și vechimea necesară pentru promovarea profesională.

➤ **Art. I pct. 45, cu referire la art. 88¹ - 88⁹**

Înființarea Secției pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție reprezintă o măsură neconstituțională, contravenind prevederilor cuprinse în Constituția României în art. 16 alin. (1) referitoare la egalitatea cetățenilor în fața legii.

Prin Decizia nr. 67 din 26 februarie 2015, publicată în Monitorul Oficial nr. 185 din 18.03.2015, Curtea Constituțională a reținut ”*Cu privire la incidența art.16 alin.(1) din Constituție, Curtea reține că, potrivit jurisprudenței sale, principiul egalității în drepturi presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, **în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite** (Decizia nr.1 din 8 februarie 1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.69 din 16 martie 1994). De asemenea, potrivit jurisprudenței constante a Curții Constituționale, situațiile în care se află anumite categorii de persoane trebuie să difere în esență pentru a se justifica deosebirea de tratament juridic, iar această deosebire de tratament trebuie să se bazeze pe un **criteriu obiectiv și rațional** (a se vedea, în acest sens, cu titlu exemplificativ, Decizia nr.86 din 27 februarie 2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.207 din 31 martie 2003, Decizia nr.476 din 8 iunie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.599 din 11 iulie 2006, Decizia nr.573 din 3 mai 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.363 din 25 mai 2011, Decizia nr.366 din 25 iunie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.644 din 2 septembrie 2014).*”

Înființarea acestei structuri de investigare a infracțiunilor exclusiv pentru categoria profesională a magistraților, în condițiile în care, în România nu mai există nicio altă categorie profesională care să aibă un organ de anchetă specializat și fără a se avea la bază un criteriu obiectiv și rațional (neexistând, de exemplu, studii care să releve faptul că fenomenul infracționalității în rândul magistraților are amploarea care să justifice înființarea unei secții speciale pentru combaterea lui) reprezintă o evidentă măsură discriminatorie, de natură a înfrânge principiul constituțional al egalității în drepturi.

De altfel, art. I pct. 46, cu referire la art. 90 alin. (2) al proiectului de lege, deși se referă la parchetele de pe lângă judecătorii în cadrul cărora pot funcționa secții specializate, prevede un criteriu rațional și obiectiv, și anume natura și numărul cauzelor, iar nu calitatea persoanei.

➤ **Art. I pct. 61, cu referire la art. 134²**

Și acest articol, prin lipsa de precizie și claritate a redactării, se situează în afara cadrului impus de exigențele constituționale referitoare la previzibilitatea legii, textul

fiind lacunar asupra unor aspecte precum: condițiile în care vor fi încadrate persoanele despre care se face vorbire în acest articol, statutul lor profesional, etc.

Faptul că prin alineatul (2) se face trimitere la o procedură adoptată de Consiliul Superior al Magistraturii nu poate complini lipsa de claritate a textului, Curtea Constituțională reținând în acest sens, prin Decizia nr. 244 din 19.04.2016, publicată în M.Of. 469 din 23.06.2016:

„În aceste condiții, Curtea constată că dispozițiile art. 78 alin. (1) din Legea nr. 360/2002 privind Statutul polițistului aduc atingere prevederilor cuprinse în art. 73 alin. (3) lit. j) din Constituție, prin trimiterea la acte administrative, cu forță juridică inferioară legii, care reglementează, în absența unor norme cu forță juridică a legii organice, procedura și cazurile de modificare și/sau suspendare a raporturilor de serviciu ale polițistului. Dispozițiile de lege criticate nu respectă normele de tehnică legislativă, de vreme ce, potrivit Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 260 din 21 aprilie 2010, ordinele cu caracter normativ se emit numai pe baza și în executarea legii și trebuie să se limiteze strict la cadrul stabilit de actele pe baza și în executarea cărora au fost emise, fără ca prin acestea să poată fi completată legea, astfel cum s-a procedat prin ordinul ministrului afacerilor interne menționat”.

Mutatis mutandis, prevederile art. 134¹ alin. (2), făcând trimitere la acte administrative inferioare legii, în absența unor norme cu forță juridică a legii organice, contravin dispozițiilor art. 73 alin. (3) lit. l) din Constituție.

II.

Cu privire la neconstituționalitatea dispozițiilor Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, având în vedere încălcarea următoarelor dispoziții din Constituția României: art. 1 alin. (4) privind separația puterilor în stat, art. 1 alin. (5) în ceea ce privește claritatea și previzibilitatea legii, articolul 133 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii.

Criticile de neconstituționalitate privesc următoarele dispoziții:

➤ **Art. I pct. 4 și pct. 5 cu referire la art. 7 alin. (5) și alin. (5¹)**

Alineatul (5¹), nou introdus, are același conținut cu teza I a alineatului (5) astfel cum a fost modificat.

Suprapunerea de text generează o neclaritate incompatibilă cu principiul constituțional al legalității, reglementat în art. 1 alin. (5) din Constituția României.

➤ **Art. I pct. 15 cu referire la art. 18 alin. (2) lit. b)**

Aceste dispoziții sunt neconstituționale, întrucât stabilirea comisiilor speciale parlamentare pentru controlul activității serviciilor de informații, ca organe abilitate să efectueze verificarea veridicității datelor din declarațiile date de judecătorii și procurorii aleși, încalcă principiul constituțional al separației puterilor în stat consacrat prin art. 1 alin. (4) din Legea fundamentală și al independenței justiției stabilit în art. 124 alin. (3) din Constituție.

De altfel, prin Decizia nr. 20 din 2 februarie 2000, publicată în M.Of. nr. 72 din 18 februarie 2000, Curtea Constituțională a statuat faptul că dispozițiile din Constituție, conform cărora „Judecătorii sunt independenți și se supun numai legii» (...) *nu au un caracter declarativ, ci constituie norme constituționale obligatorii pentru Parlament, care are îndatorirea de a legifera instituirea unor mecanisme corespunzătoare de asigurare reală a independenței judecătorilor, fără de care nu se poate concepe existența statului de drept, prevăzută prin art. 1 alin. (3) din Constituție*”.

➤ **Art. I pct. 19 și pct. 20 cu referire la art. 24 alin. (2) și alin. (2¹) – (2³)**

Prin modul în care reglementează procedura de alegere a președintelui Secției de judecatori (președinte de drept al Consiliului Superior al Magistraturii) și al Președintelui Secției de procurori (vicepreședinte de drept al Consiliului Superior al Magistraturii) încalcă articolului 133 din Constituția României.

➤ **Art. I pct. 48 cu referire la art. 48¹**

Încalcă art. 1 alin. (5) din Constituția României, având în vedere lipsa de previzibilitate și claritate a textului de lege.

Sub acest ultim aspect, neclaritatea reglementării reiese din conținutul deosebit de larg al sintagmelor „cauze urgente” și „interes public deosebit”, în absența unei proceduri instituite printr-o normă juridică neexistând o procedură instituită printr-o normă legală.

➤ **Art. I pct. 62 cu referire art. 55 alin. (11)**

Completarea propusă este neconstituțională, deoarece încalcă dispozițiile art. 133 din Constituția României, pentru motivele invocate în ceea ce privește Art. I pct. 19 și pct. 20 cu referire la art. 24 alin. (2) și alin. (2¹) – (2³).

În consecință, pentru considerentele de mai sus, Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite,

HOTĂRĂȘTE

Sesizarea Curții Constituționale pentru a se pronunța asupra aspectelor de neconstituționalitate cuprinse în Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară (PL-x nr.417/2017) și în Legea pentru modificarea Legii nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii (PL-x nr.419/2017).

Anexăm în copie tabelele cu semnături.

Președinte

Judecător Iulia Cristina Tarcea

Prim magistrat asistent

Aneta Ionescu